

ספר החינוך מצוה שצז

ומפני שענין זה של פרה אדומה הוא דבר גדול באומתנו שהיתה מטהרת מידי טומאה חמורה, וזולתה אי אפשר לטמא מת לעשות פסח שהיא מצוה גדולה מאד, נהגו כל ישראל לקרות פרשה זו בכל שנה ושנה בשבת קודם לפרשת החדש, ולעולם אין מפסיקין בין פרשת פרה לפרשת החדש, והשבת הקבוע לפרשת החדש לעולם הוא שבת קודם ניסן.

ויקרא פרק יח פסוק ד

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני יקוק אלהיכם:

תלמוד בבלי מסכת יומא דף סז עמוד ב

תנו רבנן: +ויקרא יח+ את משפטי תעשו - דברים שאלמלא (לא) נכתבו דין הוא שיכתבו, ואלו הן: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים, וגזל, וברכת השם. ואת חקתי תשמרו - דברים שהשטן [יצר הרע - רש"י] ואומות העולם משיבים [לועגין] עליהן, ואלו הן: אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וחליצת יבמה, וטהרת מצורע, ושעיר המשתלח. ושמה תאמר מעשה תוהו הם - תלמוד לומר +ויקרא יח+ אני ה' - אני ה' חקתי, ואין לך רשות להרהר בהן.

רש"י מסכת יומא דף סז עמוד ב

השטן - יצר הרע משיב עליהן תשובה [לועג], להטעות את ישראל, ולומר שהתורה אינה אמת כי מה תועלת בכל אלו, לכך נכתב בהן חוק אני ה' גזרתי עליכם.

רש"י במדבר פרק יט

(ב) זאת חקת התורה - לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה:

ספר החינוך מצוה שצז

אף על פי שמלאני לבי לכתוב רמזים מטעמי המצות שקדמו על צד הפשט, עם ההתנצלות שהמלאכה לחנך בה בני והנערים חבריו ישמרם אל, במצוה זו רפו ידי ואירא לפצות פי עליה כלל גם בפשט, כי ראיתי לרבותינו זכרונם לברכה האריכו הדבור בעומק סודה וגודל ענינה, עד שאמרו [מדרש תנחומא חוקת, ו'], שהמלך שלמה השיג לדעת ברבוי חכמתו כל טעמי התורה חוץ מזו, שאמר עליה [קהלת ז', כ"ג], אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. גם אמרו במדרש רבי תנחומא [שם, ח'], רבי יוסי ברבי חנינא אומר אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אני מגלה טעם פרה אדומה ולא לאחרים...

במדבר רבה (וילנא) פרשה יט

ויקחו פרה אדומה א"ר יוסי ברבי חנינא אמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חקה

במדבר רבה (וילנא) פרשה יט

אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי (קהלת ז) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני.

ספר מורה הנבוכים חלק שלישי פרק כו

שהמצות כלם יש להם סבה, ומפני התועלת צוה בהם, והיות לכלם עלה אלא שאנחנו נסכל עלת קצתם ולא נדע אופני החכמה בהן

במדבר פרק יט

(א) וידבר יקוק אל משה ואל אהרן לאמר: (ב) זאת חקת התורה אשר צוה יקוק לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על: (ג) ונתתם אתה אל אלעזר הכהן והוציא אתה אל מחוץ למחנה ושחט אתה לפניו: (ד) ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים: (ה) ושרף את הפרה לעיניו את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף: (ו) ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה: (ז) וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבוא אל המחנה וטמא הכהן עד

הערב: (ח) והשרף אתה יכבס בגדיו במים ורחץ בשרו במים וטמא עד הערב: (ט) ואָסֶף אִישׁ טְהוֹר את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת הוא: (י) וכבס האסף את אפר הפרה את בגדיו וטמא עד הערב [אין צורך להזכיר שירחץ במים-אבן עזרא] והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם [בעבור היות ארץ ישראל קדושה, כי הכבוד שם - אבן עזרא] לחקת עולם: (יא) הנגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים: (יב) הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר: (יג) כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן יקוק טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו: (יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים: (טו) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא: (טז) וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים: (יז) ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי: (יח) ולקח אֶזוֹב וטבל במים איש טהור והזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע בעצם או בחלל או במת או בקבר: (יט) והזה הטהר על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב: (כ) ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את מקדש יקוק טמא מי נדה לא זרק עליו טמא הוא: (כא) והיתה להם לחקת עולם ומה מי הנדה יכבס בגדיו והנגע במי הנדה יטמא עד הערב: (כב) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנגעת תטמא עד הערב:

ספורנו: ומעיקרי ההעלם בזה (לשלמה) הוא שהיא מטמאה את הטהורים ומטהרת את הטמאים.
תורה תמימה קהלת פרק ז פסוק כג

היה שלמה מתקשה בהלכות פרה אדומה, שהמזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא, והיינו שאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני [יומא י"ד א']:

R. Soloveitchik (Man Of Faith in the Modern World, p102)

We propose that the singular hukah here is not merely in the performance of the ritual but rather in the mind-defying mystery of death itself, whose defiling effects the watery ashes seek to counter.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לא עמוד א

תנו רבנן: אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה.

ר' הירש: "כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות" – כל הנוגע בענין המוות, הסופיות של האדם, מושפע.

R. Hirsh (Num. 9:13)

Every dead human body makes him, the living man, realise that he is subject to death, hence coming into contact with death, ..., not just of this [one] dead person, [reminds him] of the fate to which all mankind must submit.

מדרש תנחומא (בובר) פרשת חקת סימן כח

[וְאָסֶף אִישׁ טְהוֹר את אפר הפרה] - "ואסף", זה הקב"ה, שנאמר "ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל" (ישעיה יא יב). "איש", זה הקב"ה, שנאמר "ה' איש מלחמה" (שמות טו ג). "טהור", זה, הקב"ה, שנאמר "טהור עינים" (חבקוק א ג).

יחזקאל פרק לו פסוק כד-כה

ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם: וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גליליכם אטהר אתכם:

רש"י יחזקאל פרק לו פסוק כה

(כה) מים טהורים - אכפר עליכם ואעביר טומאותיכם בהזית מי חטאת המעבירין טומאת המת:

ישעיהו פרק כה פסוק ח

בלע המות לנצח ומחה אדני יקוק דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יקוק דבר:

רש"י במדבר פרק יט

פרה אדמה - משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך. אמרו תבא אמו ותקנח הצואה, כך תבא פרה ותכפר על העגל:

אדמה - על שם (ישעיה א, יח) אם יאדימו כתולע, שהחטא קרוי אדום:

תמימה - על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין, תבא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמותם:

לא עלה עליה עול - כשם שפרקו מעליהם עול שמים:

אל אלעזר הכהן - כשם שנקהלו על אהרן, שהוא כהן, לעשות העגל. ולפי שאהרן עשה את העגל לא נעשית עבודה זו על ידו, שאין קטיגור נעשה סניגור:

ושרף את הפרה - כשם שנשרף העגל:

עץ ארז ואזוב ושני תולעת - שלשה מינין הללו כנגד שלשת אלפי איש שנפלו בעגל. וארז הוא הגבוה מכל האילנות ואזוב נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחסא, ישפיל את עצמו כאזוב ותולעת ויתכפר לו: